

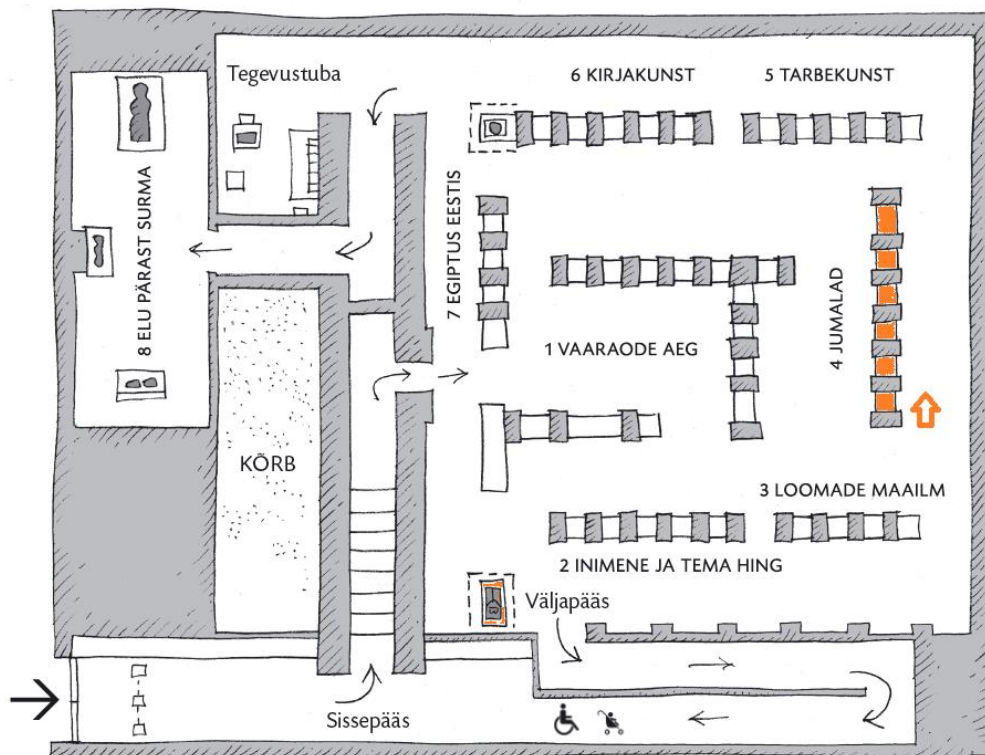

EGIPTUSE HILGUS

4

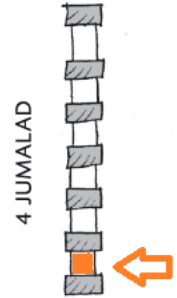
Jumalad

Egiptlaste ettekujutuse järgi maailmast oli jumalik element kõikjal – lisaks religioonile ka igapäevaelus ja looduses. Egiptuse panteonis on väga suur hulk jumalaid, kuna jumalik sfäär oli igapäevases elus nii kohalolev, et isegi kaosel ja vägivallal kui maailma koostisosadel oli olemas jumalik personifikatsioon. Kõik jumalad esindasid mingil määral maailma reaalsust. Nad võisid olla nii inimesekui ka loomakujulised, eranditult loomakujulised või omada rohkem kui ühe looma kuju. Vaaraod lasid ajaloo vältel ehitada jumalate austamiseks arvukalt templeid kogu Niiluse oru ulatuses. Palvetajad annetasid templitele väikseid jumalakuju, mis said vahendajaks paluja ja jumala vahel.

Sistrum

Hilis-Egiptus (722–332 eKr). Pronks
Eiutus. Omandatud enne 1888. aastat

Sistrum – muusikainstrument, mis oli seotud templirituaalide ja jumalanna Hathori austamisega. Häält tegid metallist kettad, mida nimetati *sesheshet* (*sššt*). Nende heli sarnanes papüürusetaimede häälele, kui neid jumalanna kuju ees raputati. Selle vana rituaaliga austati lehm-jumalanna Hathorit, kes varjus oma väikse pojaga papüüruse roostikesse.

Rituaalkauss

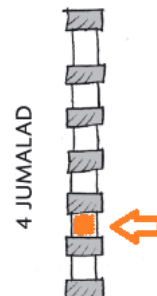
Uus riik (1539–1076 eKr). Lubjakivi
Deir el-Medina, Egiptus. Omandatud 1824

Pesemine oli templi alal oluline toiming. Preestrid ja kõik, kel oli õigus templisse siseneda, pidid läbima pesemisrituaali. Ilmselt kasutati valamukaussi just sel eesmärgil. Seda kinnitab anuma külgedele lõigatud palvetajate grupp.

Egiidid

Hilis- Egiptus (722–332 eKr). Pronks

Egiptus. Omandatud 1824–1888 / Drovetti kollektsioon 1824

Egiid on objekt, mis koosneb jumaluse büstist ja selle all olevast laiast kaelakeest. See oli kaitsev sümbol, mida kasutati rituaalides ja festivalidel. Pea võimaldas jumalusel elada rituaalses esemes ja võtta osa tseremooniast.

Osiris

Hilis-Egiptus (722–322 eKr). Pronks
Egiptus. Annetatud 1970

Nefertum

Hilis-Egiptus (722–322 eKr). Pronks
Egiptus. Drovetti kolleksioon. 1824

Nehemet

Hilis-Egiptus (722–322 eKr). Pronks
Egiptus. Omandatud enne 1885

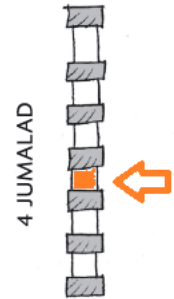
Apis

Hilis-Egiptus (722–322 eKr). Pronks
Egiptus. Omandatud 1824–1888

Bastet

Hilis-Egiptus (722–322 eKr). Pronks
Egiptus. Omandatud 1824–1888

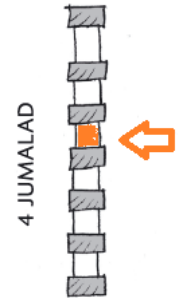
Egiptuse panteon ei hämmasta üksnes jumalate rohkuse, vaid ka nende erinevate kujutamiskiisidega. Jumalad võisid olla nii looma- kui ka inimesekujulised. Mõne sentimeetrised pronksist jumalakujukessed kopeerisid suuri monumentaalseid skulptuure.

Amun-Ra kummardamise steel

Uus riik (1539–1076 eKr). Lubjakivi

Tavaliselt kujutati Egiptuse panteoni üht võimsamat jumalat Amuni inimesekujulisena, vahel ka oina peaga. Siin ilmub ta tõelise oinana koos uraeusega, mis on päikesesümbol ja viitab talle kui Amun-Rale – kahest kokku sulandunud jumalale, kellel oli Teebas palju järgijaid.

Pashedi steel

Uus riik (1539–1076 eKr). Lubjakivi

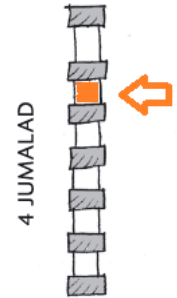
Deir el-Medina, Egiptus. Omandatud 1824–1888

Osiris oli kõige olulisem ja austatum hauakultuse jumal Vana-Egiptuses. Käsitöölise külast Deir el-Medinast ja talle pühendatud Abydose linnast on leitud arvukalt Osirisele pühendatud steele. Orisist kujutatakse alati muumiakujulisena: tal on peas valge kroon ja topeltsulg, polükroomsena on tema nahk roheline, mis viitab taassünnile või must, mis egiptlaste jaoks tähistas Niiluse kollaste viljakust.

Anubis

Uus riik (1539–1076 eKr). Puit, kips, pigment
Egiptus. Omandas Schiaparelli. 1900–1901

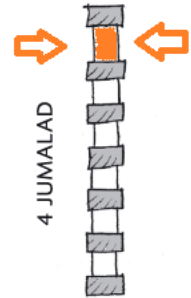
Enne Osirise esiletõusu oli šaakalipäine Anubis kõige olulisem Egiptuse matusekultuse jumal. Algselt oli ta seotud vaaraode matuste ja nende eluga teispoolses, kuid järk-järgult laienes ta roll kõikidele surnutele. Anubise seos surnutega sai ilmselt alguse šaakalite kombest nuuskida varaste madalate matmispaikade juures.

Templi mudel

19. saj. Puit, kips, pigment

Itaalia. Omandatud 19. sajandil

Egiptuse templid olid kui arhitektuuri kaudu loodud mikrokosmosed. Templi kõige püham koht oli *naos*, kus elas jumal oma skulptuuri kujul. *Naos*'ele eelnes mitmeid avatud õuesid, millesse pääses läbi suurte portaalide. See mudel kujutab Debodi (Nuubia) templi portaali, mis ehitati 2. saj eKr.

Tasheritbasteti hauasteel

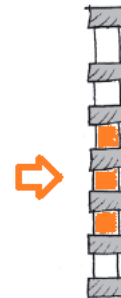
Kreeka periood (332–30 eKr). Puit, kips, pigment
Egiptus. Omandatud enne 1888. aastat

Egiptlaste matuseuskumused jäid muutumatuks vaaraode Egiptuse lõpuni ja püsisid kogu Kreeka ja Rooma perioodi. Puidust hauasteelid säilitasid oma ikonograafilised põhijooned, kus surnuid tervitavad erksates värvides kujutatud jumalate read.

Paiuhori hauasteel

Kreeka periood (332–30 eKr). Puit, kips, pigment
Egiptus. Omandatud 1888

Padiamon-Nesuttaui hauasteel

Rooma periood (30 eKr – 395). Puit, kips, pigment
Egiptus. Omandatud enne 1888. aastat

Tasherienbasteti hauasteel

Kreeka periood (332–30 eKr). Puit, kips, pigment
Egiptus. Omandatud enne 1888. aastat

Imetav Isis

Hilis-Egiptus (722–332 eKr). Lubjakivi
Egiptus. Drovetti kolleksioon

Egiptuse olulisim jumalanna Isis oli nõid, taevane jumalus, Osirise abikaasa ja õde ning Horuse ema. Egiptuse müüt jutustab, kuidas Isis korjas kokku Osirise kehaliikmed, kui Seth oma venna tappis. Isis pani Osirise keha uuesti kokku ja äratas ellu. Teda on seostatud ka emaduse ja laste kaitsmisega ning siin on kujutatud teda Horust imetamas.

Thoti kujuke

Hilis-Egiptus (722–332 eKr). Fajanss
Egiptus. Omandatud 1824–1888

Thot oli kirjutamise, teaduse ja teadmiste jumal. Teda kujutati harilikult iibise peaga mehena või paavianina. Hieroglüüfide ja kirjakunsti leiutajana austasid teda iseäranis kirjutajad.

Jumalanna Sekhmeti kuju

18. dünastia (1539–1292 eKr). Granodioriit

Karnaki tempel

Teeba. Drovetti kollektsioon

Jumalanna Sekhmet, sõna otseses mõttes „võimas“, oli päikesejumal Ra tütar. Teda kujutati peaaegu alati naise keha ja lõvi peaga. Egiptuse mütoloo­gias oli Sekhmet äge ja vägivaldne, kuigi teda peeti ka eluandjaks. Jumalanna soosingu saamiseks püstitas vaarao Amenhotep III sadu Sekhmeti kujusid.